

ne komentiramo ničesar, povemo pa, da bo „Slovenec“ že v kratkem doživel v tem oziru še večje presenečenje!

Krik ne straši poštenjakov in nas tudi ne bo oviral pri našem stanovskem delu! Živelo zavedno učiteljstvo v Istri!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo ima svoj redni občni zbor v sredo 21. junija t. l. ob 1/2 12. uri dopoldne v šoli na Toplicah z navadnim dnevnim redom. Za skupno kosilo naj se javijo udeležniki do 20. t. m. pri tč. predsedniku.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri. Ker se je približal čas cepljenja koz, naznanjam enjenim tovarišicam in tovarišem sledeče: Št. 735.

Č. kr. okrajni šolski svet

Koper, 4. maja 1911.

Slavno „Slovensko učiteljsko društvo“ v Dolini.

Reševanje Vašo vlogo z dne 28. decembra 1910 naznanja se vsled dopisa tukajšnjega c. kr. okrajnega glavarstva sledeče:

Ni mogoče ugoditi želji, da bi se vršilo cepljenje koz na vseh šolah s poldnevnom poukom predpoldne, a revizija popoldne, ker se morajo predstaviti zdravniku iz principijelnih razlogov vsi otroci toliko pri cepljenju kakor tudi pri reviziji in se ne more od njih zahtevati, da pridejo dvakrat v šolo.

Da se moti vedni pouk na takih dnevih, posebno na šolah, ki imajo mnogo obiskovalcev, se priznava, ali ni mogoče od pomoči.

Glede druge želje, naj bi se namreč vršilo cepljenje le med šolskim poukom in ne prej in tudi ne pozneje, pozove glavarstvo dotične zdravnike, naj uvažujejo to željo po mogočnosti. Glede na to pa, da ima zdravnik poleg cepljenja še druga važna opravila ter mu ni mogoče samo za cepljenje na eni šoli izgubiti en popoldan in z ozirom na to, da niso dnevi cepljenja ne za učitelja in niti za učence nikako obteženje, je podpisani mnenja, da je vodstvu šole prav lahko predložiti dobo pouka.

Predsednik: Polley I. r.

Toliko v naznanje in ravnanje s tovariškimi pozdravom

Ant. Urbančič, t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

Zvonček objavlja v 6. svoji številki to vsebino: 1. Cvetko Gorjančev: Bajka. Pesem. — 2. J. C.: Po jagode! Vinjeta. — 3. Ivo Trošt: Pirhi in pitki. Povest s podobo. — 4. Cvetko Gorjančev: Čmrlj. Pesem. — 5. Van Rado: Gosenčice. Basen. — 6. Ivo Trošt: Jezero pri Preserju. Pripovedka. — 7. Cvetko Gorjančev: Metuljček. Pesem. — 8. Lad. O.: Josip Jurčič. Opis z dvema podobama. — 9. Drag. Humek: Majka priroda pripoveduje. Bajka s petimi podobami. — 10. Cvetko Gorjančev: Dedek je odklenil skrinjo. Pesem. — 11. K. Andrejev: Srednja pot. Legenda. — 12. K. Andrejev: Kastor. Basen. — 13. S. P.: Franci in Lida. Pesem s podobo. — 14. K. Andrejev: Vrbov kol. Basen. — 15. M. V. Brezovnik: Sovraštvo med živalmi. Poučni spis. — 16. Nike-Palnak: Malička, ki je ljubila solnce. Povest. — 17. Cvetko Gorjančev: Pesevec o maku. Pesem. — 18. Ponk in zabava: Drag. Humek: Konjiček. — Rešitev. — Srečen dedič. — S pisemsko znamko se je zadušila. — Človek, ki tehta 303 kilograme. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Slovenskim knjigarnam in založnikom. „Društvo Tolstovskega Muzeja“, ki mu je predsednik najboljši biograf Tolstega, Iv. Pavel Birjukov, zbira prevode del velikega pokojnika, spise in članke o njem. Preko dr. Dušana Makovičkega, zdravnika in zadnjega spremljevalca Leva Tolstega, se obrača tudi do slovenskih knjigarn in založnikov, naj bi za imenovani Muzej darovali po en eksemplar v slovensko prevedenih del Tolstega, oziroma po en eksemplar listov in časnikov, kjer se je pisalo o Tolstem, zlasti ob njegovi smrti (novembra 1910). „Matica Slovenska“ prosi p. n. slovenske knjigarne in založnike, da bi blagovolili ugoditi tej želji in dotične eksemplare svojih založnin poslati njej v Ljubljano.

Politiški pregled.

* Za ljudske šole izdaja avstrijska država 8,282.270 kron na leto. To je 3/100 odstotka vseh državnih dohodkov. Od vsake davčne krone odpade 1/3 vinarja za ljudsko šolstvo. In še to gre večinoma za nemške šole v nemških krajih, ki so namenjene otrokom oficirjev in uradnikov nemške narodnosti, ki jih vlada pošilja v nemške kraje. — Dve tretjini vseh ljudskih šol v Avstriji so enorazrednice in dvorazrednice, torej popolnoma nezadostne šole. Še 1.1900 je bilo v Avstriji več kakor 5 milijonov ljudi

nad šestim letom, ki niso znali ne čitati ne pisati. Vsako leto ostane po 200.000 za šolo doraslih otrok brez pouka.

* Za strokovne in nadaljevalne šole je država tekoče leto dovolila 1,998.850 K, t. j. za 204.650 kron manj kakor leta 1910, ker mora — varčevati! Samo za razstreljiva, za granate potrebuje vojna uprava letos 300.000 kron. Seveda z dovoljenjem klerikalnih poslancev.

* Zavarovanje življenja državni monopol. Dne 3. t. m. je italijanski minister poljedelstva in trgovine Nitti predložil poslanski zbornici zakonski načrt, po katerem se zavarovanje življenja uredi kot državni monopol ter se tako vzame iz rok privatnih podjetij.

* Na Portugalskem hoče vlada z vsemi sredstvi preprečiti čitanje najnovejše papeževe enciklike proti ločitvi cerkve od države. Listi, ki poročajo o njeni vsebini, se plenijo. Vlada je že sklenila odpraviti poslaništvo pri Vatikanu, kar bi bil prvi korak za ločitev.

* V Belgiji je sedaj na dnevnem redu reforma šolstva. Liberalci in socialni demokrati so seveda za svobodno šolo, čemur se klerikalci protivijo. V zbornici je prišlo do velikega tumulta, ki je onemogočil vsako redno razpravo.

* V varstvo šole pred klerikalnimi napadi. V Franciji je te dni predložilo ministrstvo posebno določbo, ki naj varuje francosko šolo pred raznimi klerikalnimi napadi. Po ločitvi cerkve od države so se namreč klerikalci vrgli na francosko šolo, hujkali so ljudstvo proti državni šoli, proti učiteljstvu in proti šolskim knjigam. Da zavaruje država svojo šolo pred klerikalnimi napadi, je ministrstvo predložilo zbornici sledečo določbo: Kazen 16 do 20 frankov, oziroma 6 dni do 2 mesecev zadene vsakega, ki bi z darovi, obljubami, z nasiljem in grožnjo, z zlorabo svojega družabnega stališča ali z drugimi sredstvi delal proti šolskim uradom in motil pravilni obisk in pouk javne državne šole. — Kakor se sliši, ne bo ta zakonska določba sprejeta v tej, ampak v mnogo strožji obliki, ker je država prisiljena braniti svojo vzgojo in šolo, svoje učiteljstvo in svoje mlade državljane pred klerikalnimi napadi. Pri današnjih razmerah bi bil podoben paragraf tudi v Avstriji, posebno na Slovenskem potreben, ker danes naša ljudska šola in naše učiteljstvo ni nikdar varno pred novimi klerikalnimi napadi.

Kranjske vesti.

—r— Okrajna učiteljska konferenca za litjski okraj ni bila po izčrpanem uradnem delu še nikdar tako žalostna nego je bila letošnja, ki se je vršila dne 7. junija t. l. v Višnji Gori. Amen zanjo je bilo že to, da smo jo morali preložiti v zadnjem trenutku. S tem smo nakopali vrlenu učiteljstvu iz Višnje Gore dokaj skrbi in dela, a mu plačali vse to z nevhvaležnostjo; zakaj krasiti zborovalno sobo, skrbeti za banket itd. niso ravno prijetna dela. Posebno skrb za banket je nevhvaležna! Ta se naj vbodoče opusti popolnoma; zakaj naša gmotna mizerija nam tega ne dovoljuje. Sicer pa nas še nekaj važnejšega odvrča od banketa in to je — medsebojna nezaupljivost. Bože mi, kam bomo zašli! V našem okraju izginja tovarištvo, kar bo imelo prejalislej zle posledice. Dotični, ki vodijo odprano akcijo, naj bi o tem razmišljali; zakaj naša organizacija od lepih besed ne more živeti in treba ji je tudi gmotne podpore, ki so se ji jeli odtegovati celo taki, ki imajo drugače radi polna usta zavednosti. Milo pa se zazdi človeku, ko vidi, da tovarišice nimajo nikakega smisla za svoje lastno društvo. In temu društvu je treba ravno sedaj največ podpore. Toda dovolj o tem. Poročilo g. nadzornika Lj. Styasnega je bilo stvarno in zanimivo. Hvala mu zanje! Zakaj neki je ostavil družbo tako hitro? Radi verjamemo, da mu je provzročila preložitve konference dokaj dela, radi verjamemo, da je bil utrujen, a zdi se nam kljub temu, da je moral biti še kak drug vzrok. Mimogrede omenjamo, da se je učiteljstvo čudilo, da ni bilo g. glavarja. Saj je tudi on do letos rad zahajal med nas! Smo se zamerili tudi njemu? Posebno zanimivo je bilo predavanje g. prof. Fr. Orožna. Njegovi berilni sestavki so z ozirom na današnje pedagoške zahteve klasične vrednosti. Ker se nam zdi, da prevajlja tov. Gangl svoja berila, ga opozarjamo tem potom na ravnokar omenjene berilne sestavke. Kakor je nam g. prof. zavrnil, so mu vseskrat na razpolago. Škoda bi bilo zamuditi tako ugodno priliko! Trdimo, da bodo dali ravnokar omenjeni berilni sestavki Ganglovim berilom stalno vrednost. Torej, tov. Gangl, ne zamudite ugodne prilike in obrnite se do g. prof. Fr. Orožna v Ljubljani, če že nimate zbrane vse snovi. Pa če jo že tudi imate, ne prezrite zgoraj omenjenih berilnih sestavkov! Zavrite rajši druge in sprejmite te; zakaj uverili se bodete sami, da bodo Vašim berilom samo v čast. Tako bo podan tudi lep prehod v berilo za ponavljalne šole, ki je zamišljeno precej v duhu

g. prof. Fr. Orožna. Poročilo tov. J. Poláka je bilo kratko. Vkljub temu je zbudilo živahen razgovor. Vanj so posegli tov. Liliya, Zajec, Andoljšek, Levstek in Blagajne. Glavni boj se je bil zaradi sklepanja pri računstvu. Obveljalo je načelo, da je sklep duša vsega računanja in zaraditega se ga naj goji v polnem obsegu. Poročilo knjižničnega odbora je bilo kratko in jedrnat. Vesela je vest, da se je bavilo učiteljstvo litjskega okraja to leto najbolj s pedagogiko. Volitve v knjižnični odbor so donesle izvolitev prejšnjega odbora, one v stalni odbor pa so se izpremenile v toliko, da je stopil na mesto odstopivšega člana Janka Škrbinca Janko Levstek iz Zgorja ob Savi. Popoldne je poletela lepa družba tovarišev in tovarišic v bližnjo okolico in se odtod povrnila zopet nazaj h gostilničarju g. Jožetu Turku, ki mu moramo na tem mestu izreči primerno zahvalo za njegov ne mali trud. Njegovo gostilnico priporočamo najtopleje vsakemu tovarišu, ki dospe v Višnjo Goro.

Štajerske vesti.

—š— Iz šmarskega okraja nam pišejo: Dne 28. t. m. bo v Šmarju okraj. učit. konferenca, obenem volitev učit. zastopnika v okraj. šol. svet in člana deželne učit. konference. Zadnji dve leti nas je zastopal vreden naslednik Strmškov, tov. T. Kurbus. Ob vsaki priliki se je vrlo potezal za koristi vsega učiteljstva, kakor za posameznika, če je bilo treba, da si učiteljstvo boljše želeži ne more. Zato je za obe mesti najboljši kandidat. Pozivljamo vse učiteljstvo šmarskega okraja, posebno člane učit. društva, da volijo složno. On z a n a s — mi z a n j!

Zvesti tovariš.

Splošni vestnik.

Uspeh tržaškega zborovanja. Tovariš P. L. s P. na Štajerskem nam piše: „Doslje sem imel skupno z drugim tovarišem naročen Vaš list. Odslej zana prej prosim, pošiljajte tudi meni poen izvod „Učit. Tovariša“. — Želim, da dobi ta vrli tovariš mnogo sebi enakih tovarišev!

Nov dnevnik. Socialni demokratje so začeli izdajati dnevnik „Zarja“, ki ga tiska Učit. tiskarna. O svojem namenu pravi, da bo služila spoznanju, nevednosti in zmoti in bo kazala pot v svetlobo. — List izhaja v Ljubljani, kjer ima državno pravdnitvo posebne vrste prakso v zaplenjevanju listov. Takoj prvo številko „Zarje“ je zaplenilo. — Spoznanje ima še obilo nasprotnikov, nevednost in zmoti še dosti prijateljev!

Povišanje cen tobaku. Zadnji dan meseca junija se bo naznanilo občinstvu, za koliko se bodo cene tobaku zvišale, in sicer tako pozno zato, da si nihče ne bi mogel preskrbeti večjih količin tobaka po starih cenah.

Kmetiški dolgovi. Na kmetijskih posevkih je v Avstriji okoli šeststisoč milijonov dolga. Če računamo le pet od sto, znašajo obresti od tega dolga 300 milijonov kron. Na Kranjskem je vknjiženih nad 100 milijonov na kmečkih posevkih.

Zahvala.

Podpisano vodstvo Zaveze izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da je XXIII. glavna skupščina Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev dne 4., 5. in 6. junija t. l. v Trstu uspela nepričakovano lepo.

Prav posebno se zahvaljuje Učiteljskemu društvu za Trst in okolico v Trstu in njega pripravljalnemu odboru, posebno njegovemu marljivemu članu profesorju Merharju, za obilni trud, ki ga je imel s pripravami za Zavezino zborovanje; slavni Hranilnici in posojilnici v Trstu za prepustitev prostorov v Narodnem domu za zborovanje; gg. Henrik Schreinerju, Ferdo pl. Kleinmayerju in Ignacij Šijanču za njihova izborna, temeljita, zanimiva poročila; gosp. dr. Ot. Rybaču, ki nas je tako navdušeno pozdravil v imenu tržaških Slovencev; gosp. c. kr. okr. šol. nadzorniku Iv. Neckermannu za navdušeni govor in iskreni pozdrav, ki ga je izpregovoril v imenu navzočih slovenskih okr. šol. nadzornikov na Primorskem; milima češkima tovarišema Peter Skalickyju in Bohdan Skali, ki sta prihitela k nam ter nam v iskrenih besedah izročila pozdrave dragih čeških bratov-tovarišev; tovarišu Štefan Ferlugu za lepi pozdrav v vezani besedi; gg.: namestniškemu svetniku Prinzigu, deželnemu šolskemu nadzorniku Matejčiču, okrajnima šolskima nadzornikoma Kantetu in Neckermannu, ravnatelj Bežku, ki so kot zastopniki šolskih oblastij počastili naš šhod; dražestni gospici Rafaeli Martelančevi za presrečni in iskreni pozdrav ob prihodu v Grljan in za krasni šopek, ki ga je podala ob tej priliki Zavezinega predsedniku; belooblečenim nežnim šolskim deklicam, ki so nas ob prihodu obšipale s cvetjem; cenjenima pevskima društvoma Hajdrih s Proseka in Danici iz Kon-

tovelja, ki sta nam prihiteli v pozdrav s svojima trobojnicama; vrlenu tamburaškemu odseku vrdejskega Sokola, ki nas je razveseljeval z lepim igranjem na parniku in v parku hotela Grljan; izbornima mešanima zboroma združenih Prosečanov in Kontoveljcev in pevovodji g. Cibicu, pevskemu zboru Učiteljskega društva za Trst in okolico v Trstu in pevovodji tovarišu Emil Adamiču za res divno petje v grljanskem parku; navdušenemu govorniku gosp. Iv. Lukši za v srce segajoče besede, ki nam jih je govoril v pozdrav v imenu tržaške okolice; predsedniku političnega društva „Edinost“ g. dr. Jos. Wilfanu za krasen govor, v katerem je v vznešenih besedah slavil šolo in nje pomen za narod ter se zahvaljeval učiteljstvu za ta obisk; tovarišu Ganglu za lep govor, v katerem se je zahvaljeval narodu in tržaški okolici, ki deluje roko v roki z učiteljstvom za napredek slovenskega naroda; češkemu tovarišu Skalickyju, ki je v lepih besedah zatrjeval bratske vezi, ki spajajo češko in slovensko učiteljstvo; proseški godbi, ki nam je svirala v pozdrav; vsem tržaškim in okoličanskim Slovincem, ki so nas povsod sprejemali z veliko ljubeznivostjo; vsem onim, ki so brzojavnim in pismenim potom pozdravili naš šhod; vsem dragim in milim gostom neučiteljem, ki so prihiteli med nas, in sploh vsem udeležencem, ki so pripomogli, da je nastopila Zaveza tako impozantno.

Vodstvo Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

Predsednik:
L. Jelenc.

Tajnik:
Vilbald Rus.

Listnica uredništva.

Dolina v Istri: Zaradi pomanjkanja prostora priobčimo Vaš članek prihodnjič. Pozdrav!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1692. Kranjsko. 1—1

Tauradni razpis učnega mesta na dvorazrednici v Dolnji Nemški vasi se vsled odloka c. kr. deželnega šol. sveta z dne 27. maja 1911, št. 3518, prekliča. C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 5. junija 1911.

Iv. Bonač
v Ljubljani

priporoča svojo trgovino
papirja in pisalnih potrebščin, kartonažno tovarno, knjigovoznico.

Slovensko Abecedo
za ženska ročna dela
priporoča
Milena Kiferle
učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani,
Dolenjska cesta 21.

AVGUST AGNOLA
Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo
stekla, porcelana, svetilk, okvirov,
šip itd. Tintnike za šolske klopi,
kakor tudi aparate za fizikalne
poizkušnje. — Prevzema vsa v to
stroko spadajoča dela.

J. Jax
Ljubljana
Dunajska cesta

**Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.**